

kat belőlük idejekorán „kiirtani“. Ez a megállapítás nagy logikai hibákban szenved. Először is nem tudhatjuk előre, hogyan fognak az életben boldogulni azok, akik a vessző uralma alatt nevelkedtek gyermek- és ifjúkorukban; sokszor csak a felnőtt korban derülnek ki a „szigorú nevelés“ hiányosságai, s a személyiség katasztrófájára vezető súlyos számítás hibái. Azonkívül: a túlzottan szigorú nevelés, mint láttuk, könnyen képmutatásra, kettős viselkedésre, meghunyászkodásra vezethet. Nem szabad végül figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a „szigorú nevelés“ uralma valóban sok jeles személyiséget adott már az emberiségnek, de (elismerve a következetességnek és erkölcsi eszméknek a szigorú nevelésben is érvényesülő erejét) feltehetjük a kérdést: vajjon nem a szigorú nevelés eszközein kívül eső okok magyarázzák-e inkább a nagy személyiségek kialakulását, — s nem épen a szigorú rendszer *ellenére* maradtak meg bennük és fejlődtek ki az értékes lelki erők? — *Allers* a „szigorú nevelés“ túlzásainak okát a tekintély elvének téves értelmezésében látja. A büntetésről fentebb adott elmezéseink talán ezen elv helyesebb értelmezéséhez is hozzájárulhatnak.

(Folytatjuk.)

Várkonyi Hildebrand dr.

Az élő irodalom tanítása.

Irodalomtörténetünk legújabb, mai korszakát legtöbb irodalomtörténészünk, s ez körülbelül egyezik már a köztudattal is, 1882-től, Arany halálától számítja. Egyetlen nagyobb kézikönyvünk, amelyik ezzel a korszakkal foglalkozik, szintén hasonló felfogást mutat.¹ Egy kisebb munka szerzője már közelebb jön és csak a századfordulótól összegezi legújabb irodalmunkat.² Benedek Marcell nem ily szigorú az időbeli elhatárolásban, hanem az egész kort *apák* és *fiúk* nemzedékére bontja zét, s már ezzel is inkább szellemtörténeti alapon igyekszik a legújabb magyar irodalom kifejlődését leírni.³ Néhány újabb rendszeres irodalomtörténetünk (pl. Farkas Gyuláé, Szerb Antalé) hasonló szellemben foglalja össze a mai irodalmat. Tömör rendszerbe a mai, élő irodalmat beleilleszteni azonban még nem lehet. A mai irodalomnak nincs kezdete és nincs vége, mint ahogyan az időnek sincs. Kezdeté mindaz, ami a mai irányokat közvetlenül megelőzte, előkészítette, és a *mai* lezárja, ami a mai-ból születik, következik. A mai irodalom tehát nem lezárt egész, formába önthető s megörögzíthető teljesség, hanem egy folytonosan mozgó, keveredő, partokat elárasztó, majd ismét szűkebb

¹ Várkonyi Nándor: A modern magyar irodalom. Pécs. 1928. 456 l.

² Juhász Géza: Bevezetés az új magyar irodalomba. Debrecen. 1928. 48 l.

³ Benedek Marcell: A modern magyar irodalom. Budapest. 1924. 122 l.

mederbe visszaszoruló folyamat, amit csupán megfigyelni lehet, de valódi értéke szerint megítélni teljes bizonyossággal még nem. Ha mégis időbeli korlátot szabunk neki, akkor sem mehetünk messzebbre vissza, mint a világháború, hiszen ez mindent lezárt, békebeli boldogságot, életmódot, divatot, életszemléletet, ízlést, érdeklődést; új világnézet, új ember, új társadalom épült a békebeli fölé, új élmények rázzák a költők lelkét s új olvasók veszik kezükbe a költők könyveit. A világháború mindent lezárt, történelmet, társadalmi életet és művészeti fejlődést, lezárta tehát az irodalmat is. E szerint a mai irodalom körébe csak a világháború utáni termés tartoznék, de még ezt a kört is szűkíteni lehet azzal, hogy ami a má-hoz tartozik, az szükségképpen *élő* valami, akik tehát az élők közül már kiestek, azok mint zátonyok lemaradoztak s ezért a mai folyamatot többé hullámbázásba nem hozhatják. A mai irodalom tehát helyesebb és kifejezőbb meghatározást kap akkor, ha *élő irodalomnak* nevezzük, mert csak az élő írók azok, akik cselekvő működésükkel állandó hatást gyakorolhatnak a társadalom, vagy egy nemzeti közösség életére. Igaz, hogy a holt írók műveikben halhatatlanok lehetnek, de alkotásaiknak sora már lezárult. Ez olyan patinát ad műveiknek, amit élet színének egyáltalán nem nevezhetünk. A régi írók, különösen a világháború előtt, nem látták a világot problémakusnak, inkább szemlélői és leírói voltak annak a kornak, mint kutatói. Idyllikusak voltak, sőt idealisták s ha egyiket-másikat kételyek bántották, a szatirikus tréfálkozás kedélyesebbik módszerével tették nevetségessé a világ rendjét. Itt-ott, ha fel is bukkant egy szociális probléma, vagy egyéni konfliktus, azt a realizmusnak csupán külső eszközeivel vetítették az olvasó szeme elé. A háború utáni írók ezzel szemben tele vannak problémával. Lelküket a legszörnyűbb háborús élmények szaggatják, erősen hullámbzó harcot vívnak a letűnt liberálisizmus romjain, a nacionalizmust modern eszmékkal telítve s az expreszionista formanyelvre ültetve, valósággal megfiatalítják (Szabó Dezső), általában nemcsak keresik a problémát, nemcsak probléma-szomjasak, hanem igyekeznek feleletet is adni a riasztó kérdésekre. A *problémakeresés* tehát a régi és az új irodalom vízváltója s nem véletlen, hogy a korszerű pedagógiai eljárások tengelyébe ugyancsak a *probléma* került, mint központi gondolat. Ez visz közelebb bennünket ahhoz a pedagógiai célkitűzésünkhöz, amely az élő irodalom, tehát a mai életet kutató irodalom ismertetését fokozottabb mértékben óhajtja bevinni az *élet iskolájába*.⁴

Tanulmányi rendszerünknek túlzottan historikus felfogása szeret mindent a legrégebbiről ismertetni s ez a képtelenség még

⁴ V. ö. Csapó István cikkével: A mai irodalmunk ismertetése. A Cs. Isk. III. 3–4. 132. l.

a modern nyelvek tanításába is bevonult s gyakran német nyelv helyett német irodalomtörténeti fogalmakat kell tanítani. Ugyanez a szempont érvényesül a tárgyalt írók és olvasmányok kiválogatása alkalmával is. (Ideje volna, hogy az élő, modern nyelvek tanításában több szerepet kapjon a kép és az újság, vagy ami a legjobb: a kettő együtt.) A külföldi közvélemény általában elítéli az irodalomtörténet tanítását a középfokú oktatásban, mert azt egyetemi studiumnak tartja. Középiskoláink mégis két éven át ismertetik a magyar irodalom történetét, sajnos, azzal a helytelen megfeleléssel, hogy a régi irodalomnak ugyanannyi időt adnak, mint a költői virágzás korának, a mai irodalom ismertetésének meg éppenséggel semmit. Ha a tanár önkényesen nem kurtít, vagy tágit az anyag egyes részein, lelkes jóhiszeműséggel, de kétségtelenül szabálytalan módon, akkor középiskolásaink nyolc éves irodalomismertetés alkalmával mindenről kapnak részletes tájékoztatást, csak éppen a mai, élő irodalomról nem. Sőt még a polgári iskola negyedik osztályában is, ahol az irodalomtanárnak egy év alatt kell elvégeznie a költészettant, retorikát, irodalomtörténetet (a középiskola négy esztendő anyagát!), szinte rendszeresen kell áthaladni az egyes korszakok irodalmán, tekintet nélkül arra, hogy Zrínyi és Gyöngyösi époszai, vagy a költői iskolák epigonköltészete a polgári iskolai tanulók életre való előkészítését csak fölösleges terhekkel súlyosbítják, de hasznót alig jelentenek. Ugyanakkor Móricz, vagy Zilahy könyveit rejtik a tanár szeme elől, mert ponyvaként kezelik, hiszen sohasem hallották az iskolai irodalomtanításban a nevüket, szemelvényt sem olvastak tőlük s műveik nem kötelező olvasmányok, csak az *Abafi* és a *Zord idő*. A mai iskolát csak akkor nevezhetjük joggal az élet iskolájának, ha a tanulmányi anyagot kellő rugalmassággal az élet változott céjainak a szolgálatába állítjuk. A mi tanulókorunkban a fizikatanításban alig jutott szerep az elektromosságnak, ma pedig a legteljesebb ismeretében részesül, nem állnak meg az ebonitrúd dörzsölésénél. Az irodalmi nevelésben, de a történelemtanításban is, hasonló anyagrevízióra volna szükség, hogy a tanuló ne merőben idegen-szerű adatokkal terhelje az emlékezetét fontosabbak rovására, hanem örömmel halljon esztétikai értékeléseket, életrajzi adatokat azokról is, akiket egy-egy regényen, vagy versen keresztül már megismert, sőt megszeretett. Az ily művek elolvasásához fűződő megbeszélések kelthetik csak fel a tanulóban azt az igazi irodalmi érdeklődést, amit Kazinczyval, vagy Czuczor Gergely-lyel ma már nem érhetünk el.

Korunk két divatos tudományága, a pszichológia és a szociológia. Ennek a két tudománynak is hol vannak a konkrét példái? Az irodalomban. De nem a múlt évszázadéban, mert a mai lélek és a mai társadalom rajzát csakis a mai irodalom nyújthatja az életet, a mai életet megismerni szándékozó tanulóknak.

Weszely Ödön írja: „A középkor műveltségének tartalmában két leglényegesebb elem: a latin nyelv és a hittan. A modern kor leglényegesebb két eleme: a modern irodalom és a természettudomány. A modern irodalom van tehát hivatva arra, hogy megadja a középiskolában a szükséges pszichológiai és szociológiai tanítást.”⁵ A természettudomány a korszerű fizika- és biológia-tanítással elnyerte méltó helyét úgy a népiskolai, mint a közép-fokú oktatásban. *A modern irodalom tanítását azonban megakadályozza az a bőséges ismeretanyag, ami a historikus haladás vonalán sem teret, sem időt nem hagy mindannak, amely időben utána következett.*

A mostani helyzetről őszinte képet ad egy alkalmi kísérlet, amit IV. oszt. polgári iskolai tanítványaimmal végeztem. Érdekelte, hogy a mai tanuló milyen mértékben reprodukálja az iskolai tanulás folyamán régibb irodalmunkról szerzett ismereteit, s mit hoz magával a mai élet irodalmából, amelyről senki sem közzölt vele még semmit, de naponta csak belőle olvas, tehát átélte valóság-élménye sokkal nagyobb róla, mint az előbbiről. A kísérlet alkalmával a következő kérdésekre válaszoltak a tanulók:

- A) Kit tartasz a legkiválóbb magyar 1. költőnek?
2 regényírónak?
3. drámaírónak?

- B) Ki a *most élő* legkiválóbb magyar 1. költő?
2. regényíró?
3. drámaíró?

- C) Nevezd meg egy ma élő magyar költő, vagy író művét!
(Lehet vers-, regény-, vagy dráma-cím.)

A tanulók válasza (91), a következőképpen oszlott meg:

Az 1. kérdésre: Petőfi 77, Arany 12, Vörösmarty, Ady 1—1=91.

A/2. kérdésre: Jókai 66, Gárdonyi 6, Mikszáth 5, Eötvös 2, Rákosi Viktor, Herczeg 1—1, válasz nélkül hagyta 10, összesen 91.

A/3. kérdésre: Madách 33, Katona 13, Vörösmarty, Kisfaludy Károly, Herczeg 8—8, Szigligeti 4, Eötvös, Kazinczy Arany 1—1, válasz nélkül hagyta 14, összesen 91.

B/1. kérdésre: Ady 13, Kosztolányi 4, Ábrányi Emil 4, Herczeg Ferenc 4, Havas I., Pósa Lajos 2—2, Kozma Andor, Sértő Kálmán, Karinthy, Szomory, Bibó Lajos 1—1, válasz nélkül hagyta 57, összesen 91.

B/2. kérdésre: Herczeg 21, Zilahy 7, Leleszy Béla 5, Móricz 4, Erdős René, Harsányi Zs. 2—2, Földi, Móra F., Kosztolányi, Bibó, Gál M., Szederkényi, Altai, Lestyán S., Lovász K., Forró P., Max Brand (!) és még öt idegen író 1—1, válasz nélkül hagyta 34, összesen 91.

⁵ Weszely Ödön: A modern pedagógia útjain. 1910. 344. l.

B/3. kérdésre: Herczeg 11, Zilahy 4, Molnár és Kosztolányi 2—2, Harsányi Zs., Bús-Fekete, Kálmán Imre, Göth Sándor, Madách, Katona 1—1, válasz nélkül hagyta 66, összesen 91.

C) kérdésre: helytálló választ adott 35, hibás választ adott (idegen, nem mai, vagy ponyvaregény-írótól idézett) 21, válasz nélkül hagyta 35, összesen 91. Utóbbinál a jó válaszok azt mutatták, hogy Herczeg, Zilahy és Molnár műveiből tudnak még leginkább címet idézni. Herczeget 9, Zilahyt és Molnárt 7—7 esetben idézték. Molnártól a *Pál utcai fiúk*-at, Zilahytól a *Két fogoly*-t ismerik legtöbben. Bőven írtak persze füzetregény-címeket is, pl.: Az alvilág liloma, A Rókus-kórház titka, 2,000.000 P hozomány, Indiai vendég, stb.

Ha a válaszok eredményét számszerűen összevetjük, a következő képet kapjuk:

	Jól	Hibásan	Sehogysem
A/1. Ki a legkiválóbb költőnk?	91	—	—
A/2. Ki a legkiválóbb regényírónk?	81	—	10
A/3. Ki a legkiválóbb drámaírónk?	74	3	14
B/1. Ki a most élő legkiválóbb költőnk?	20	14	57
B/2. Ki a most élő legkiv. regényírónk?	50	7	34
B/3. Ki a most élő legkiv. drámaírónk?	20	5	66
C) Ismert magyar írótól idézett címet			35
Hibásan idézett			21
Sehogysem válaszolt			35

Eredmény: amíg a múltból a tanulók 100%-a tudott nagy költőink közül nevet említeni, addig a mai költők közül csak 22%. (Ez a szám csak azért kedvező ennyire is, mert Adyt élő költőnek számítottam 13 szavazatnál, megelégedve azzal, hogy a polg. isk. tanuló tudja, hogy ő a legnagyobb modern költőnk.) A múlt kiváló regényíróit a tanulók kerek 90%-a ismeri, a maiakat már csak 55%. Egyébként még itt találtam a legnagyobb tájékozottságot. A régi drámaírók neveit 81% ismeri, a maiakat csupán 22%! Ennél az adatnál mutatkozik a leglesújtóbb kép, hatvanhatan nem tudtak mai szerzőt említeni, pedig a fővárosi magánszínházak csak a legritkább esetben adnak elő régibb írótól színművet. A színházi műveltség a legragadósabb és a legfelszínebb nálunk, s az iskolából kikerülő tanuló Szigligeti fakult nevével távozik s nem tudja majd, hogy pl. Zilahy fémjelzettebb író, mint egy divatos nevű operettlibrettista. A tanulmányi anyagnak historikus feldolgozása talán sehol sem annyira kívívó, mint a drámánál, amely élő műfaj, élő művészet. Mind a 91 tanuló válaszolt arra a kérdésre, hogy ki a legkiválóbb költőnk, de a maiak közül egyik sem említette Babits, Juhász Gyula, vagy Mécs László nevét! Nem hallott még róluk. A legfőbb tanulság tehát ebből a kísérletből is az, hogy a tanuló sokkal tájékozottabb abban az irodalomban, amiből csak elvétve

olvas, mint a mostaniban, ahonnan olvasmányainak javarészt vesz. Legalább ismeri mindazoknak a nevét és életrajzát, akik-től az életbe kikerülve — sosem fog többé olvasni.

A hiányos irodalmi műveltség tátongó réseinek feltüntetésével azonban még nem érünk cél-t. Tanterv- és tananyagváltoztatás hozna csak kielégítő eredményt. Mégis törekednünk kell arra, hogy addig is, amíg mindez megvalósul, a mai tanulmányi keretek közt miképpen lehetne részletesebb és hangsúlyozottabb ismertetést biztosítani irodalmunk mai, élő folyamatának. Erre több mód kínálkozik.

a) *Irodalomtörténeti tanítás keretében.* Ez a módszer kapcsolódhat leginkább a mai állapothoz. A tanár úgy osztja be az irodalomtörténeti anyagot, hogy a modern irodalomra középiskolában legalább 3 hónap, polgári iskolában pedig 3 hét jusson. Ez a mód szinte önmagától adódik, de voltaképpen a mai irodalom közelebbi ismeretéhez nem vezet, mert irodalmi szemléltetésre, a szemelvényes anyag bemutatására és megbeszélésére nem jut idő.

b) *Tankönyveink szemelvényein keresztül.* Az élő irodalom nem tudományos kategóriákon keresztül jut el az olvasóhoz, tehát a tanulókkal sem ezen az úton kell megismertetnünk. Ezért tartom végeredményben az első módszert céltalannak, mert historikus gondolkodásból és nem a költői mű megismeréséből indul ki. Az élő irodalom tehát ne a mai írók életrajzi és irodalmi adatain vonuljon be az iskolába, hanem egy-egy megragadó novellán, regényrészleten, vagy verssoron keresztül, amelynek érzelmi emléke fölébreszti később is a tanulóban azt a vágyat, hogy az író személye és műveinek irodalmi helye és értéke felől tájékozódást szerezzen. Az élő irodalomból válogassunk tehát bőven az olvasókönyvek szemelvényei közé; a stilisztika-, poétikakönyvek példasorait válogassuk a mai költők műveiből is, vagy legalább a használatban levő tankönyvek régibb példáit egészítsük ki velük. Például az alliteráció agyoncsépelt esetei (Rozgonyiné, Mátyás király Gömörben) mellett mily érdekesen hat *Babits* játékos verselő művészete ebben: „Barangoló borongó; ki bamba, bűn borong, borzongó bús bolyongó, baráttalan bolond.“ (*Egy szomorú vers.*) Régi példákön készülő tankönyveink kivétel nélkül mellőzik. Miért? Mert a régiben, amit átdolgozott az illető tankönyvíró, nem volt benne? Pedig mennyire kéri a tanuló ezekből a verssorokból a mai kor lüktetőbb ritmusát! Mai költőink közül Kosztolányi, Babits, Szabó Lőrinc aranyjános formaművészek, a nemrég megboldogult Tóth Arpáddal együtt mesterei műfordítók, s akad-e egy verstan, amely rímpéldát tőlük venne? Szemere Pál avult szonettjét, az *Emlékezet*-et, aminek öregedő, lemondó hangulatát a 13–14 éves gyermek meg sem érti, még haladóbb szellemű tankönyvíróink is idézik, de Juhász Gyula klasszikusan mai magyar szonettjeiből,

vagy Babits bravúros „szonett a szonetról“ versét hiába keressük. A görög verselés ódon példáit helyesen választjuk ma is halhatatlan s egyre nagyobbra növekedő mesterüktől, Berzsenyitől, de elfelejtett kortársainak kopott költői varázsát mennyivel szebb példákkal pótolhatjuk Babits klasszikus mértékű, de mai ember problémájával küszködő versei közül. A tanulók általában elavultnak érzik az időmértékes verselést, pedig csak a kifejezésmód vált idegenné, modern tartalmat nyer a dactilus is Áprily versében: „Régi kiáradt tó vize árad, néma kutakban a víz kibuzog. Zeng a picinyke szénfejú cinke víg dithyrambusa: dactilusok.“ (Március.) Ez a vers a versről, dactilusok a dactilus-ról-példa egyszerre rögzíti meg a tanulóban a dactilus lüktető képletét egy játékos vers szövegével, ami a gyermek lelkéhez sokkal közelebb áll, mint az „Állata őrzeni négy alabárdost“ kiragadott balladasor. Az efféle verssorokat nem kell „feladni“, mert a tanulók zúgni fogják úgyis könyv nélkül! A stilisztika tanításában is mennyi alkalom van, ahol a hasonlat, metafora példáiból Petőfi, Arany, Vörösmarty, Ady mellett a mai költők verseiből is dús csokorra való lehet összeszedni, hogy üdítsük velük a régi példákat. A szimbolikus költészet ontja az irodalomtanár elé a legszebb metonymiákat, színekdochákat, perszonifikációkat, szó- és gondolatalakzatokat. Arany *Toldi*-ja mellett éppen a mai öntudatos és nagyműveltségű költők versei azok, amelyek gazdag kincsesbányáját jelentik a formaélvezésnek.

Az élő irodalom iskolai bevonulását így képzelem el. Egyelőre sem új tanterv, sőt új tankönyv sem kell hozzá, csak a tanár lelkes hozzáértése, amellyel a ma még száműzött, vagy elhanyagolt élő irodalmat először egy-két példamondaton, rímpéldán keresztül, az érdeklődés felkeltése után pedig kiszélesített mederben ismerteti. A rokonszenv hamar megszületik a tanulóban, mert érzi, hogy a mai kor zenéje hangzik ezekből a művekből feléje. Mai költő verse? Mai író regénye? Máris a magáénak érzi. Életre kel benne a szó, a tárgy. Mint ahogyan a felnőtt olvasónk is csak a mai irodalom formanyelve tetszik s ez válik benne élő élvezetté, élménnyé. S végül: a cselekvés iskolájában a tanulókkal problémákat vetünk fel és oldunk meg. Nem vitatkozhatunk azon, hogy vajjon a *Falu jegyzője*, vagy pl. *A lélek kialszik* témája áll-e közelebb a mai ifjú érdeklődéséhez. Ha a tanár ismeri és a tanulókkal is megismerteti, hogy manapság melyik író miféle problémával foglalkozik, egyéni, vagy társadalmi, nemzeti, vagy vallásos problémával, akkor a tanítványai nemcsak a mai irodalom, hanem a mai társadalom, elsősorban a mai magyar nemzetközösség politikai problémáit is meglátják. Haszon: az életbe kilépő ifjú korszerű műveltséggel tájékozódik majd abban az életben, amelyre az iskola nevelte. Ebben az esetben az *élet iskolája* szétfoszlik, mint pedagógiai jelszó, s feltámad, mint megvalósult eszmény. Ellenkező

esetben mit ér a munkaiskolai módszer *modern* lélektani, gyermektanulmányi alapon átgondolt felépítése, ha annak keretében *elavult* társadalmi, vagy egyéni problémákkal foglalkozunk?

c) *Az irodalmi órákon kívül is szerepet* kaphat még a mai irodalom. Igen szép eredményt érhetünk el az önképzőkori munka közben, ha annak vezetője mai gondolkodású tanár. Amit az órákon a kötött anyag, a hasznavehetetlen kézikönyv, vagy a rövid idő miatt nem végezhetünk el, arra kitűnő alkalmat ad az önképzésre szánt gyűlések sorozata. A modern vers, vagy novella elmondásához fűzött megjegyzéseink, érdeklődést és megértést fokozó tájékoztatásaink hatására elővé válik lelkükben ez az újszerű költészet. Az önképzőkör feladata legtöbb helyen az iskolai ünnepélyek előkészítése, műsorösszeállítása, ez is olyan terület, ahol a tanár sokat tehet a mai irodalomért. Ne olyan verseket válasszunk ki ünnepi szavalat céljából, melyek már a tanulók előtt is hatásukat veszítették a gyakoriság miatt, hanem mindig újat, meg újat; hiszen Mécs László, Gyula diák, Végvári, Bodor Aladár mindnyájan a háború utáni magyar sors keserű problémáival küszködnek, ugyanannak a lázas, fájdalmas, de mégis bizakodó hazafiasságnak a kifejezői, amelyben ma magyarok, mindnyájan élünk. Más hazafiság ez, mint Vörösmarty ünnepélyes, de mégis nyugodt, vagy Petőfi szabadságért ujjongó, uralkodóház-ellenes nacionalizmusa, mely azóta, — ha tüzét nem is, — tárgyát elvesztette. Meggyőződése, hogy a mai ifjúság jobban átérzi pl. Bodor Aladárnak szavalkórus hangerején világgá hömpölygő monumentális sorait: „Nem volt elég a harc! Hőst, hőst nekünk!” Vagy akad-e már olyan iskolai ünnepély, ahol elhangzott Babits remek *Turáni induló*-ja? Ha igen, csak ritka kivételnek számíthatjuk.

A mai, élő irodalom iskolai térhódítása nem csökkenti a múlt nagjainak további becsülését, kultuszát. De az irodalomtörténet ízlés-történet is, és a korok minden időben mást és mást tartottak szépnek. Bár az igazi művészet örök értékű, mégis el kell ismernünk, hogy a mai gyermek a *ma* életébe kapcsolódik bele, azt óhajtja megismerni, arra készül (és készítjük) elő. Ne engedjük ki tehát őket csupán a *megelőző* kultúrjavarok ismeretével, hanem tudják meg azt is, hogy *mi van ma?* Az irodalom az élet tükré, mondják, tehát az életnek megszépített, de mégis igazi képét nyújtani az „élet iskolájában” tanító tanárnak legbecsületesebb feladata. Mindenütt, ahol erre az iskolai életben alkalom kínálkozik: magyar órákon, önképzőkori összejöveteleken, cserkészéletben, ifjúsági könyvtárban: adjunk bőséges ízelítőt ebből a mai, élő magyar irodalomból, nehogy a tájékoztatlanság később a selejtes felé taszítsa a jó és a hasznos könyvtől elkedvetlenített ifjúságot.

Dobos László.